

SOFOKLÉS

KRÁL
OIDIPÚS

423
mor

Pro pravomocné náhry
moudrě se Sokratés

431
Euripides
proadla
múdeia
619 zntitel
o 2. verzi
819 814

Po Perikleovi smrti ona mor!
Věštba určovala thébskému králi Láiovi, že ho vlastní syn usmrtí a ožení se se svou matkou. Když se mu narodil syn, poručil, aby narozenému dítěti probodli nohy, svázali je řemeny a pohodili v lese na hoře Kithairónu. Avšak otrok, který měl chlapce odnést, se slitoval a předal ho pastýři korintského krále. Král Polybos neměl vlastní děti, a proto přijal nalezence za vlastního a dal mu jméno Oidipús, což znamená „s opuchlými nohama“. Oidipús, vychovávaný na dvoře krále Polyba a jeho manželky Meropy, se domníval, že je jejich vlastním synem. Když mu ale jednou při hostině opilý přítel vytkl původ, odebral se do delfské věštírny, aby se otázel na své rodiče. Dověděl se, že se stane otcovrahem a ožení se s vlastní matkou. Opustil proto domnělé rodiče, aby se vyhnul předpovídanému osudu. Cestou však nevědomky zabil vlastního otce Láia. Když nedaleko Théb rozluštil hádanku Sfingy, a osvobodil tak město od hrozné nestvůry, odměnou získal thébský trůn a ruku ovdovělé královny Iokasty. Nevěděl, že je jeho matkou. Po několika letech jeho panování postihl Théby strašný mor. Obětané poděšení touto pohromou se obracejí k svému králi o pomoc. Tím začíná děj tragédie.

Hfán - Euphólios syn

OSOBY

- OIDIPÚS, král thébský
- IOKASTÉ, královna
- KREÓN, její bratr
- TEIRESIÁS, věštec
- KNĚZ DIÚV
- KORINTĀN
- PASTÝŘ, sluha Láioův
- POSEL, sluha Oidipův
- PROSEBNÉ POSELSTVO: hoši, kněží
- SBOR starců thébských
- Dvě dcery Oidipovy, družiny, služebnictvo

Koná se za doby mytické v Thébách
před palácem Oidipovým

PROLOG 1-150

OIDIPÚS vyjde s průvodem z paláce

Ó pravňukové Kadma praotce,
mé dítěti, proč jste přišli před můj dům
a s ratolestí stužkou věnčenou
jak prosebníci usedáte zde?
Je město plno vonných kadidel
a plno lkání, zpěvů žalostných —
I nechtěl jsem skrz posly vyzvídat,
mé děti, co se děje: jdu k vám sám,
já zvaný všemi slavný Oidipús!
Nu, knězi starý — tobě přísluší
zde za ty mluvit — pověz, co vás vede:
zdaž důvěra v mou přízeň nebo strach?
Jen směle mluv! Chci ve všem ochotně
být nápomocen. Byl bych bez srdce,
cit s vámi kdyby nehnul nitrem mým!

5
10
15

Adik
prosebníci
místa
m
m
m

KNĚZ DIÚV

Ó vládce naší země, Oidipe,
hled na nás: vidíš, jaký je věk všech,
kdož sedíme tu kol tvých oltářů!
Zde mlád je posud neopeřená,
a tu jsme kmeti lety schýlení,
my, starci, kněží bohů — Diův já —
a oni jinochové vybraní.
Lid ostatní pak vínky ozdoben
dlí na náměstích, tam, kde chrámy dva
se tyčí ochránkyně Pallady,
i u věštního krbu Foibova.
Vždyť vidíš sám, že město přesprlíš
je zmítáno již zkázou, nemohouc
už z hlubin, z krvavého příboje
své hlavy pozvednouti. I hyne plod,

10
25
30

st
N

jež tají země v tvůrčích zárodech,
a hynou stáda skotu na pastvách,
a smrti zasvěcen je matek klín:
bůh ohněnosný, hrozný, hrozný mor
pad' na město a štve je v záhubu!
Tak pustne starobylá thébská vlast,
a sténáním a nářky žalnými
jen černá říše smrti bohatne...

40 A proto před tvým domem sedíme:
Ni já, ni tito hoši za rovna
tě neklademe bohům všemocným,
však z lidí jsi nám první v příhodách,
jež nese život i čím zkouší Bůh.
45 Vždyť přišed do Théb daně zprostils nás,
již vybírala od nás krutá Sfinx,
a přitom nezvěděl jsi od nás nic
a nikdo z nás ti nedal návođu,
však božím přispěním, jak praví se
50 a myslí, vzkřísil jsi nás k životu.
Tak také dnes, ó drahý Oidipe,
naš králi přesilný, v nějž věří vše,
my všichni tulíce se k tobě lkáme:
ó hled' nás nějak spasit, zachraň nás!

55 Snad slyšels od kteréhos boha zvěst,
snad slyšels výrok moudrých lidských úst:
vždyť zřím, že rady mužů zkušených
jsou nejčastěji zdaru zárukou.
Nuž slyš, ty ze všech lidí nejlepší,
60 vzkřís k novému zas životu náš stát,
buď dobrým strážcem! Nyní zve tě vlast
svým spasitelem, žes nám přispěl kdys:
Kéž nevzpomínáme však nikdy tak

*chová
mladka
chlopy a*

vyhrocovat

65 tvé vlády, žes nás pozvedl a pak
zas klesnout nechal! K žití novému
vzkřís tento stát a pevně dej nám státi!
A jakos tenkrát blahým řízením
nám štěstí poskyť, tak se staň i dnes!
Jsi pánem této země; chceš-li však
70 jí dále vládnout, zemi lidnaté
je lépe vládnout nežli pustině.
Co do korábu, co je do hradu,
když se v něm živá duše nehýbe?

OIDIPÚS

75 Mé děti ubohé, nač toužíte,
je přehořce mi známo. Dobře vím,
jak trpíte, a vaše utrpení —
ach, jako já z vás nikdo netrpí!
Bol vlastní pouze nese každý z vás
80 a jiných nedbá, ale duše má,
ta oplakává nejen vlastní já,
i tebe, tebe, všechny, celý stát!
I nebudíte mne tu ze spánku:
já mnohou trpkou chvíli proplakal
a mnoho v starostech se nabloudil.
90 Tak uvažuje, jediný jen lék
jsem nacházel a toho užil jsem:
já do Delf švagra svého Kreonta
jsem poslal do věštírny Foibovy,
by otázal se boha, jakým slovem
neb činem zachránil bych tento stát.
Dnes návratu je den a starost mám,
co dělá, že je vzdálen déle již,
než bylo třeba: Jakmile však přijde,
tu věru bych byl člověk ničemný,
bych neučinil vše, co zjeví bůh!

*otaci se k celí
obci -
dětě*

P

Rozruch ve sboru

KNĚZ DIŮV *vyhlíží stranou*

95 Jak vhodná jsou tvá slova! Tito zde
mi kynou právě, že již Kreón jde!

OIDIPŮS *vyhlíží*

Ó Foibe, jako září jeho tvář,
kéž spásné štěstí též ho provází!

KNĚZ DIŮV

100 Jde s milou zprávou, pokud soudit lze;
sic by mu vavřín hlavu nezdobil.

OIDIPŮS

To zvíme hned; již došel na doslech —
Ó kníže, drahý švagře Kreonte,
rei, jakou zvěst nám neseš od boha?

KREÓN *přichází s několika průvodci*

105 Zvěst dobrou! Plným štěstím zvu i to,
když věci smutné dobře dopadnou.

OIDIPŮS

Však slovo, slovo boží! Z řeči tvé
ni důvěry, ni bázně necítím!

KREÓN

Jsem hotov mluvit. Chceš mě vyslechnout
zde před cizími? — nebo pojďme dovnitř —

OIDIPŮS

110 Mluv přede všemi! Neboť jejich bol
mě trápí víc než vlastní život můj.

KREÓN

115 Nuž povím, co jsem slyšel od Foiba.
Bůh velí jasně, králi, poskvrnu,
jež vyrostla zde v zemi, vyhladit
a neživit ji ve zlo nezmarné.

OIDIPŮS

Ach, jakou očistu? Co se má stát?

KREÓN

Buď vyhnanství, neb za smrt zase smrt.
Smýt krví krev, jež v zkázu vrhá vlast!

OIDIPŮS

A či to osud bůh tak zvěstuje?

KREÓN

120 Než ty jsi počal řídití náš stát,
byl vládcem země, pane, Láios.

OIDIPŮS

Tak slyšel jsem; sám jsem ho nezřel již.

KREÓN

A vrahy, z jejichž rukou přijal smrt,
nám ztrestat jasně nařizuje bůh.

OIDIPŮS

125 Kde jsou však? Jak to možno vypátrat?
Je neznatelná stopa dávné viny.

KREÓN

Prý v zemi zde. Kdo hledá, nalézá,
kdo nedbá, tomu všechno uchází.

OIDIPÚS

130 Byl zavražděn snad doma Láios
či někde venku nebo v cizině?

KREÓN

Kdys na pouť k bohu podle vlastních slov
se vybral, domů se však nevrátil.

OIDIPÚS

A neviděl to žádný průvodčí
ni svědek, jenž by vedl na stopu?

KREÓN

135 Ti padli. Pouze jeden se strachem prchl,
však ze všeho, co tehdy uviděl,
jen jedno mohl říci, jinak nic.

OIDIPÚS

140 A co to bylo? Z věci jediné
lze mnoho nalézt, mnoho vysoudit,
když je jen aspoň jiskra naděje.

KREÓN

Prý přepadl je zástup lupičů,
a král byl zavražděn jich přesilou.

OIDIPÚS

Kde by vzal lupič tolik smělosti?
To jistě zlato odtud pomáhalo!

KREÓN

145 Tak leckdo soudil. Mrtvý Láios
však v bídě nenacházel mstitele.

OIDIPÚS

A jaká bída překážela vám,
když padl král, v té věci zvědět pravdu?

KREÓN

150 Vždyť víš: to svými hádankami Sfinx
nás věcí blízkých dbáti nutila
a věcí v temné dálce zanechat.

OIDIPÚS

Nuž já zas plnou pravdu odkryji!
Ba správně Foibos, správně s ním i ty
se s péčí ujímáte mrtvého;

155 a užíte mne právem po boku,
chci zemi té i bohu pomáhat.

Ne v službách přátel příliš vzdálených,
než ve svém vlastním zájmu vyplním
tu ohavnost! Vždyť vrah by vbrzku snad
160 i na mne vztáhl ruku zločinnou!

Tak k zdaru vlastnímu mstím Láia —
Hoj čile, hoši, vstaňte ze stupňů
a haluzí se chopte prosebných!

165 Nechtě shromáždí sem někdo thébský lid!
Chci zkusit vše. Buď s boží pomocí
nám štěstí svitne, nebo padneme!

Ochází do paláce

KNĚZ DIÚV

Nuž vzhůru, hoši! Co král zvěstuje,
to bylo naší cesty příčinou.

170 Bůh věštbu seslal: kéž by přišel k nám
a spasil nás a ránu zažehnal!

Paroslos
154-215

Všichni odejdou. Vejde

SBOR

Zvěsti ty Diova, ze zlatých Delf zní slova tvá sladká:
cože as přinášíš do pyšných Théb?

Trnu pln neklidu, zděšené srdce mi horečně bije!

Ó Paíaně, lékaři božský,
před tebou chvěji se posvátnou úzkostí,
čeho si vyžádáš hned či v příštích měsících dalekých?

Rci mi to, nebeský hlase, ty děcko naděje zlaté!

Nejprve vzývat chci vás, ó Athéno, Diova dcero,
Foibe, ty vrhači dalekých střel,

sesterská Artemido, ó věhlasná královno země,
zjev se, ach, zjev se, ach, spásná ty trojice,
jež na thébském náměstí trůníš!

Jestliže již i dříve, když pohroma na vlast se řtila,
smrti jste zhasili plamen, ó přijďte, ó přijďte i nyní!

Ó hrůza! Nesmírné útrapy mé!

Je churav k smrti veškerý lid
a ztupělo důvtipu ostří:

kterak tu pomoci, kterak se brániti?

Plody se nedaří slovatné země,

není požehnán rodiček bolestný skřek.

Jak hbitý pták

rychleji nezkrotné ohnivě vichřice

duše za duší ulétá na západ

k Hádovu břehu smrti.

Tak hřbitovem nesmírným stala se vlast!

Tlí po zemi tílek nebohých změř

a rozsévá nákazu smrti.

Na stupních oltáře sténají v modlitbách

nevěsty mladé i šedivé matky,

lkajice k bohům, by skončili hrůzu těch béd.

A žalný zpěv

kvílením provázen proniká k Foibovi —

Sešli nám tedy svou spásu radostnou,

Diovo dcero zlatá!

A Area, který zbraní prost

s pochodní šířavou obchází

a seje nárek a žárem plní těla,

ó prosím, zažeň ho na útěk daleko z vlasti mé,

zažeň ho do hlubin obrovských

k podmořské Amfitritě,

zažeň ho na výspy thrácké,

bouřlivé, nehostinné!

Je marno již všechno: zdolá den,

čeho snad ušetřila noc —

Otče Die, v rukou tvých

je vláda blesků ohnivých:

ó udeř a Area znič svou hromovou ranou!

Tvé střely ochranné, nezdolné

z tětivy, pletené ze zlata,

kéž na pomoc nám létají, ó Foibe,

ty dárcе světla! A Artemido, ty zjev se též

s ohnivou září plamennou,

s kterou po horách tčkáš!

Volám i tebe, ó Bakchu,

jásavý, zpitých zraků,

ty průvodce Mainad šílených,

se zlatým vínkem na hlavě:

přispěj rodné vlasti své

a boha, který od bohů

je nenáviděn, svou planoucí pochodní sžehni!

1 ETEISODION

OIDIPÚS vychází z paláce

216-462

235 Aj, modlíte se; vaše modlitba
se splní; slyšte mne a hojte zlo,
pak přijde spása, strasti poleví!
Mně neznáma je zvěst i skutek sám,
a proto takto mluvím. Maje stopu,
240 já nepátral bych takto zdaleka;
však stal jsem se až potom občanem —
I pravím toto ke všem Thébanům:
Kdo ví, či rukou zhynul Láios,
syn Labdakův, nechť vše mi oznámí!
245 Tak poručím. A má-li někdo strach,
že sebe sám by musel udati,
buď bez obav: jen zemi opustí
a jinak neutrpí zlého nic!
Kdo zná však jiného, kdo vrahem byl
250 neb strůjcem, netaj toho; odměnu
mu vyplatím a vděku nadto dojde —
Však smléte-li, výzvy nedbajíce,
buď z bázně o druhu neb o sebe,
pak poslyšte, co na to udělám:
255 Ať vrah je kdokoliv, já zapovídám
zde v zemi, které kralují a vládnu,
jej přijímati k sobě, mluvit s ním
a v modlitbách a božích obětech
i svaté vodě účasti mu přát:
260 z vás každý od prahu jej odháněj!
Je naší skvrnou, jakož delfský bůh
mi zjevil právě ze své věštírny —
Nuž takto králi zavražděnému
i božstvu ku pomoci přicházím.
265 A klnu pachateli skrytému,
ať byl již sám, či více druhů měl:
jak bídne žil, tak bídne zloduch zhyň!

pro zeman
očistil

~~A kletba táž, jak svolal jsem ji naň,
i mne ať stihne, kdybych vědomě~~
270 ~~snad choval pod svou střechou viníka!~~
A vám to všechno plnit ukládám,
i k vůli mně i bohu, vlasti k vůli
tak neúrodou, kletbou zničené.
Vždyť ani kdyby bůh to nevzkázal,
275 vy byste bez očisty nesměli
věc nechat, nýbrž pátrat: první muž,
váš král byl zabit! Bůh však promluvil.
A já mám vládu, kterou dřív měl on,
mám ženu, s kterou plodil také on,
280 a kdyby osud byl mu popřál dítek,
ty sourozenci dětí mých by byly —
a nyní on byl sražen osudem:
chci tedy za otce jak vlastního
zaň bojovat a vsadit vše, by ten
285 byl dopaden, kým zhynul Láios,
syn Labdakův a Polydórův vnuk
a Kadmův, Agénorův potomek —
A volám k bohům: Těm, kdož proti tomu
by jednali, nechť zrno ze země
290 se nerodí ni děti z matek: ne,
ať nynější ta rána morová
je zahladí neb sudba ještě horší!
Vás ostatní však, thébští občané,
kdož souhlasíte, Díké pomocná
295 a všichni bozi stále provázejtež!

NÁČELNÍK SBORU po němě dohodě se sborem

Ó pane, vázán kletbou odpovím:
my nejsme vrahy, aniž můžeme
ti vraha udat. Tuto záhadu,
kdo spáchal čin, měl věštbou zjevit Foibos.

OIDIPÚS

300 Máš pravdu; ale nikdo není s to,
by bohy k tomu přinutil, co nechťejí.

NÁČELNÍK SBORU

Pak měl bych ještě jednu myšlenku.

OIDIPÚS

A třebas ještě jednu, jenom mluv!

NÁČELNÍK SBORU

305 Co vidí Foibos, totéž, pokud vím,
zří takřka Teiresiás; od něho
snad zvíme, králi, výklad nejlepší.

OIDIPÚS

Ni tenkrát nesložil jsem ruce v klín;
já k radě Kreontově posly dva
jsem k němu poslal — měl by tu již být!

NÁČELNÍK SBORU

310 To ostatní je jistě starý tlach.

OIDIPÚS

Co to, co jest? Já vážím každé slůvko.

NÁČELNÍK SBORU

Prý jacís pocestní ho zabili.

OIDIPÚS

Tak slyšel jsem, však svědka nevidět.

NÁČELNÍK SBORU

315 Však je-li trochu bázni přístupný,
tvé těžké kletby jistě nesnese.

OIDIPÚS

Kdo činu schopen, slov se neleká.

NÁČELNÍK SBORU

Vždyť žije člověk, by jej usvědčil.
Hle, již sem vedou věštce božího,
jenž jediný má pravdu vrozenou.

OIDIPÚS k přicházejícímu Teiresiovi

320 Ó Teiresio, zkoumáš věci zjevné
i tajné, na nebi, i na zemi;
a nevidíš-li, přece jistě víš,
jak trpí vlast. A její záchranu
a spásu, pane, vidíme jen v tobě.

325 Snad jsi již také slyšel od poslů,
že poslali jsme do Delf a že bůh
jen jediný nám věstil konec hrůz:
když Láiovy vrahy najdeme
a usmrtíme nebo vyhostíme.

330 Nuž věsti nám teď z letu ptačího,
něb znáš-li jiný způsob věštění,
a zachraň stát i sebe, zachraň mne
a zprošť nás skvrny vzešlé z vraždy té!
Jsme v rukou tvých; a nejkrásnější úkol
335 je prospívati, jak a pokud lze.

TEIRESIÁS vedený chlapcem

Oh, jak je strastné býti rozumný,
když rozum není platný! Ač to vím,
já zapomněl, sic byl bych nepřišel.

OIDIPÚS

Co je? Jak sklíčen stojíš před námi!

TEIRESIÁS

340 Chci domů, pusť mě! Poslechněš-li mne,
svůj osud oba nejsnáz poneseš.

OIDIPÚS

Toť proti právu, proti vlasti tvé,
že nechceš k věštbě otevřít svých úst!

TEIRESIÁS

Vždyť zřím, že slova tvá ti neprospějí,
a abych nebyl stejně postižen —

Chce odejít

OIDIPÚS

Ach, zůstaň, při bozích, a zjev, co víš!
Hle, všichni lkáme k tobě v pokoře.

TEIRESIÁS

Jste nevědomí všichni! Neřeknu
ni slova již, bych nezjevil tvou zkázu.

OIDIPÚS

350 Jak, ty to víš a nevyjevíš nic?
Chceš zradit nás a obec zahubit?

TEIRESIÁS

Ni tebe, ani sebe nechci rmoutit.
Nač pátráš marně? Nepovím ti nic!

OIDIPÚS

355 Ty zloduchu — vždyť k hněvu dohnal bys
i tvrdou skálu — ty to nepovíš?
Tak nepřístupným, tvrdým zůstaneš?

Skupina
nepřístupný!

TEIRESIÁS

Ty tupíš moji povahu, a sám
svou vlastní přehlíš, jen laješ mně!

OIDIPÚS

360 Ba kdo by nevzplál hněvem při tvých slovech,
když otčiny si takto nevázíš?

TEIRESIÁS

Vše přijde, i když budu mlčeti.

OIDIPÚS

A nemáš mi to říci, když to přijde?

TEIRESIÁS

Již budu zticha. Chceš-li, hněvej se,
jak nejlítěji lze jen zuřiti.

OIDIPÚS

365 Nuž dobrá, nezamlčím ve hněvu,
co jasně zřím. Mně zdá se, žeš ty sám
i zosnoval i spáchal onen čin —
snad nevraždil jsi, kdybys viděl však,
jen tebe sama vinil bych z té vraždy!

TEIRESIÁS

370 Aj, vskutku! Pak ti velím plniti
svůj rozkaz, kterýs vydal: Odedneška
již nemluv ke mně ani k těmto zde:
ty sám jsi hříšnou skvrnou otčiny!

OIDIPÚS

375 Jak nestoudněs mi vmetl do tváře
ta slova! Myslíš, že mi unikneš?

TEIRESIÁS

Již jsem ti unikl: jsem silný pravdou!

OIDIPÚS

Jak poznals ji? Svým uměním přec ne!

TEIRESIÁS

Zde od tebe! Tys přinutil mě mluvit.

OIDIPÚS

Cos pravil? Promluv zas, ať rozumím.

TEIRESIÁS

Mám ještě mluvit dál? Ty nechápeš?

OIDIPÚS

Ne zcela jasně; opakuj, cos děl.

TEIRESIÁS

Že hledáš vraha, kterým jsi ty sám!

OIDIPÚS

Jak, zas ta urážka? Však zpláčeš hned!

TEIRESIÁS

Mám pokračovat, abys zuřil ještě víc?

OIDIPÚS

Mluv podle chuti; bude to jen tlach.

TEIRESIÁS

Ty nevíš ani, nežíš hanbu svou.
že s vlastní krví hnusně obcuješ!

OIDIPÚS

Což doufáš věčně mluvit beztrně?

TEIRESIÁS

Ba doufám, má-li pravda jakou moc.

OIDIPÚS

390 To má, však v tobě ne, ty neznáš pravdu;
jsi zrakem, sluchem slep, i rozumem.

TEIRESIÁS

Jak ubohý jsi ve svém spílání:
vlast celá vbrzku tobě bude spílat!

OIDIPÚS

395 Ty synu noci, mně ni jinému,
kdo vidí světlo, nikdy neuškodíš.

TEIRESIÁS

Však souzeno ti není padnout mnou;
je Foibos s to, by sám to vykonal.

OIDIPÚS *zprudka*

Kdo si to smyslil: Kreón, nebo ty?

TEIREISÁS

Ni Kreón neškodí ti, jen ty sám!

OIDIPÚS

400 Ó trůne, bohatství a schopnosti,
jež předčíš jiné v žití řevnivém,
jak velká závist jde vám vzápětí,
když pro tu vládu, kterou země kdys

405 mi dala sama, nejsouc žádána,
 chce Kreón, věrný přítel, dávný druh,
 mě lstně a tajně svrhnout, podstrčiv
 zde toho záluďného kejklíře
 a kněze pleticháře, jenž je slep
 sic ve věštění, pro mamon však ne!
 410 Či řekni, byls kdy věstcem neklamným?
 Když zručná Sfínx tu pěla hádanky,
 proč rozluštění obci nezjevils?
 Tu hádanku tak leckdo nemohl
 přec rozluštit, jen věštní um byl s to;
 475 však toho ani ptáci, ani bůh
 ti nevnukl, jak bylo vidět — já
 jsem přišel, „nevědomý“ Oidipús,
 a bez ptáků, svým vtípem jsem ji zdolal!
 A mne chceš odtud vyštvať, v naději,
 420 že bys stál poblíž trůnu Kreontova!
 Jen počkej, nad tou „očistou“ i ty
 i strújce zpláčete! Jen stáří děkuj,
 sic odpykal bys podle pletich svých!

NÁČELNÍK SBORU

425 Já myslím, Oidipe, že slova tvá
 i věstcova jsou plodem hněvu jen.
 Co s takovou? Je nutné toho dbát,
 jak věštbu nejlépe lze vyložit.

TEIRESIÁS

Tys vládce, mám však stejné právo slovem
 ti stejně splatit: v tom jsem pán i já.
 430 Vždyť Foibův sluha jsem, tvůj nikoli;
 nač Kreontovy záštity mi třeba?
 Žes nadal mi i slepců, tedy slyš:
 Jsi vidomý, a přece nevidíš

435 svou hanbu, ani kde ses usadil,
 s kým obcuješ — či víš snad, či jsi syn? —
 A netuše jsi protivný svým drahým
 i pod zemí i tady na zemi.
 A jednou dvojí kletba rodičů
 440 tě vyštve děsným krokem z této země,
 a vida teď, pak do tmy budeš zřít!
 A který záliv, která skála vbrzku
 se nebude tvým nářkem ozývat,
 až poznáš sňatku přístav, domu svému
 tak neblahý, kam vplul jsi s pohodou?
 445 A spousty jiné bídy netušíš,
 již sobě uchystals i synům svým!
 Nuž tup si Kreonta i ústa má:
 vždyť není smrtelníka na světě,
 jenž bude zničen bíději než ty!

OIDIPÚS

450 Toť příliš, to už nelze poslouchat!
 Hned pryč z mých očí! Obrat kroky své
 a klid se rychle odtud z paláce!

TEIRESIÁS

Sem zvals mě ty, já sám bych nebyl přišel.

OIDIPÚS

455 Já netušil jsem hloupých řečí tvých,
 sic byl bych sotva poslal pro tebe.

TEIRESIÁS

Jsem hloupý blázen, jak se tobě zdá;
 tvým rodičům jsem mužem moudrým byl!

Má se k odchodu

OIDIPÚS

Rodičům? Zůstaň! Kdo mne zplodil? Mluv!

TEIRESIÁS

Den dnešní zplodí tě i zahladí.

OIDIPÚS

460 Jak mluviš všechno v temných hádankách!

TEIRESIÁS

Což nejsi nejlepším jich luštitelem?

OIDIPÚS

Jen mi haň to, v čem je má velikost!

TEIRESIÁS

A právě ono štěstí byl tvůj hrob.

OIDIPÚS

Co na tom? Jen když vlast jsem zachránil.

TEIRESIÁS *se obrací k odchodu*

465 Pak ovšem půjdu. Hochu, odveď mne!

OIDIPÚS

Je čas; tvá přítomnost jen vadí, mate; až zmizíš, více trápit nebudeš.

TEIRESIÁS

Chci jít; však řeknu dřív, proč přišel jsem. Tvé tváře nedbám: ty mne nezničíš.

470 Nuž poslyš: Onen člověk, kterého tak dlouho hledáš, Láiovu smrt zde hlásaje a hroze, ten je zde!

475 Host cizí, zdá se, čas však ukáže, že thébský rodák je, a štěstí to ho nepotěší. Z vidomého slepcem se stane, z bohatého žebrákem, v zemi cizí o holi se bude brát. A ukáže se, že je spolu otcem i bratrem dětí svých, že matky své je manželem i synem, otcovým že vrahem je i v loži nástupcem —

Oidipús odchází

480 Jdi, dumej o tom! Chytíš-li mne ve lži, pak říkej si, že věstit neumím!

Vzdálí se

SBOR

490 Kdo to byl? Koho to označil as hlas boží ze skály delfské, že krvavou rukou spáchal čin tak bohaprázdně pustý? Necht k útěku zrychlí krok a hbitěji pádí než kůň, jenž závodí s vichrem!

495 Jsa ozbrojen blesky a ohněm jak bouř syn Diův Apollón řítí se naň, a Kéry, mstitelky děsné, nechybne, letí za ním.

500 Vždyť právě z Parnásu sněžného nám zazářil rozkaz boží, jenž káže všem, by slíditi se jali po neznámém.

505 Snad v skalách, v jeskyních dlí a divými lesy se štve — býk zaběhlý v horách —

4105 01
X
ROZSOJ
VALDOW.

1 STASIMON

463-513

570 a v samotě vleka se s bídou svou
 chce uniknout výrokům ze svatých Delf;
 však stále jej obletují
 peruti nechabnoucí.

Hrozně mne děsí, hrozně mne děsí
 moudrý ten věstec výroky svými;
 nelze mi věřit, nelze mi upřít,
 v rozpacích nevím, cože mám dělat!

575 A tonu v pochybách, nevidá
 ni dopředu, ani vzad
 a nechápu zhola nic.

Nikdy posud jsem neslyšel
 ni dřív, ni za doby nynější,
 520 že s Labdakovi Polybův syn
 měl spor: nuž odkud mám vzít
 teď záruku bezpečnou,
 bych pro Láiovu smrt,
 tak temnou, věhlasné cti

525 se dotýkat směl,
 již slyne Oidipús král?

Zajisté Zeus a Apollón znají
 v moudrosti boží konání lidská;
 že bych však věstce — smrtelný tvor je —

530 nemohl nikdy věhlasem předčit,
 toť jistě úsudek nesprávný —
 ač může důvtipem svým
 kdos důvtip překonat čis.

Já však, dokavad neužrím,
 535 že věštba určitě splněna,
 já nepřidám se k těm, co haní ho!
 Vždyť viděl jsem přece sám,
 jak stanula před ním Sfinx,

okar
 borou
 a
 lozené mure
 KDUH

2 EPEI

513-862

570 a na vlastní oči jsem zřel,
 jak obstál ve zkoušce moudrosti
 a potěšil vlast.
 Muž bez hany: tím je mi vždy!

Přikvapí

KREÓN

575 Já slyšel jsem, že král náš Oidipús
 mě viní z hrozných věcí, občané;
 to nelze snést: zde stojím! Věř-li,
 že v těžké době té jsem trochu jen
 mu slovem nebo skutkem ublížil,
 pak nechci s touto pomluvou být živ
 ni o hodinu déle! Nečeká
 530 mne malá újma pro tu pohanu,
 zde jde mi o vše, když by stát i vy
 i přátelé mě měli za špatného!

NÁČELNÍK SBORU

Ba padla jakás výtka, ale spíš
 jen hněv ji vynutil než rozvaha.

KREÓN

535 Však řekl tu, že z mého návodu
 ten věstec vyhal to, co prohlásil!

NÁČELNÍK SBORU

Tak jsem cos slyšel; v jakém smyslu, nevím.

KREÓN

A s pevným zrakem, s pevnou rozvahou
 to obvinění na mne vrženo?

NÁČELNÍK SBORU

560 Snad; nevidím, co páni dělají.

Vyjde

OIDIPÚS

Ha, ty jsi zde? Tak drzé čelo máš,
že přijít pod mou střechu neváháš,
ač zjevně vrahem jsi mé osoby,
ač zřejmě lupičem jsi vlády mé?

565 Což měls mě, ptám se, za zbabělce snad
či za blázna, že to jsi zosnoval?

Snad že bych nepoznal tvé kroky lstné
či nebránil se, kdybych je i poznal?

570 Což není pošetilý pokus tvůj,
chtít bez přátel i peněz lovit trůn,
když lze ho nabýt lidem jen a zlatem?

KREÓN

Hle, poslyš, dovol tak mi odvětit,
jaks mluvil ty: dřív poznej, potom suď!

OIDIPÚS

575 Což, řečnit znáš! Však já jsem nechápavý
— když mluvíš ty. Jsi zarytý můj sok.

KREÓN

Však předně o tom poslyš slova má!

OIDIPÚS

Však předně o tom nemluv, že jsi čist!

KREÓN

Když myslíš, bezhlavá že svévole
je pravý poklad, soudíš nesprávně!

*není z rodu
ale uslal
podle
herodotem*

X (—)
(+)

OIDIPUS
V
JANĚM
SVĚTĚ

OIDIPÚS

580 Když myslíš, příbuzného zrazuje,
že ujdeš trestu, soudíš nesprávně!

KREÓN

Děls pravdu, souhlasím; však naznač mi,
v čem ublížil jsem tobě, jak ty dřív?

OIDIPÚS

585 Nuž, radil jsi mi nebo neradil,
bych ctihodného věštce zavolal?

KREÓN

Ba ještě nyní trvám na té zradě!

OIDIPÚS

Jak dávno tomu již, co Láios —

KREÓN

Jak, Láios? Co je? Já nechápu.

OIDIPÚS

— co beze stopy vraždou zahynul?

KREÓN

590 To je už dlouhá řada zaslých let.

OIDIPÚS

Což Teiresiás, věstil tenkrát již?

KREÓN

Tak moudře, stejně vážen jako dnes.

OIDIPÚS

A nezmínil se tehdy nějak o mně?

KREÓN

Ne, nijak, aspoň nikdy přede mnou.

OIDIPÚS

195 A pátrali jste přece po vrahovi?

KREÓN

Ó ano, jak by ne! Však ani slova —

OIDIPÚS

Proč nemluvil ten mudřec tenkrát již?

KREÓN

Já nevím; čeho neznám, o tom mlčím.

OIDIPÚS

Ty víš, co tkne se tebe; moh' bys mluvit —!

KREÓN

100 Jak to? Co vím přec, toho nezapřu.

OIDIPÚS

Však bez úmluvy s tebou nebyl by smrt Láiovu připsal na můj vrub!

KREÓN

Zda činí tak, víš sám; však nyní se smím ptát já tebe stejně jak ty mne.

OIDIPÚS

105 Ó ptej se: vraha ve mně nenajdeš.

—
 ОТОЧВІ /
 КОЦІ
 МЕТОДА!
 СПОРУ!

KREÓN

Nuž nemáš za manželku sestru mou?

OIDIPÚS

Nu pravda; rád se znám k té otázce.

KREÓN

A sdílíš se s ní stejně o svou moc?

OIDIPÚS

Co si jen přeje, vše jí vyplním.

KREÓN

110 A nejsem vám já třetí zcela roven?

OIDIPÚS

A proto jsi tím horším přítelem!

KREÓN

Ó ne! Jen zkoumej účty jako já!
A předně uvaž: Myslíš, že by kdo
spíš v bázni vládnout chtěl než vládnouti

115 a klidně spát — když moc by byla táž?

Já nemám větší touhu králem slout
než jednat jako král; a jistě ten,
kdo zdravě soudí, smýšlí jako já.

Teď beze strachu vše skrz tebe mám;

120 Jsa pánem sám, věc mnohou nerad jen
bych dělat musel. Nuže jak by mi
měl být sladší titul královský
než bezstarostná účast ve vládě?— Tak slepý dosud nejsem, abych cti
125 byl lačný, která nevynáší nic!

Dnes všem jsem milý, všichni zdraví mne,
dnes jedná se mnou, kdo jde k tobě s prosbou —
vždy skrze mne se vše jim vyplní.
A to bych pozměnit měl název?
630 Tak hloupě zdravý rozum nejedná!
Ne, takto smýšlet se mi nelíbí
a nikdo by mne k tomu nepřiměl!

Chceš důkaz? Do Delf jdi a zeptej se,
zda jsem ti správně věštbu oznámil!
635 A shledáš-li, že s oním prorokem
jsem pikle strojil, zbav mě života,
pak hlasuji si s tebou pro smrt sám!
Však pro nejasný dohad svévolně
640 mne neviň! Hřích je špatné nazdarbůh
mít za dobré a dobré za špatné.
Kdo přítele se zbaví dobrého,
ten ničí vlastní život nejdražší.
To poznáš časem jasně. Jenom čas
645 ti zjeví muže spravedlivého;
však zlého znáš i za jediný den.

NÁČELNÍK SBORU

Kdo nechce padnout, tomu dobře mluvil,
ó králi! Rychlý soud má vratký krok.

OIDIPÚS

Když rychle s tajnou lstí kdo na mne kvapí,
i já se musím rychle rozhodnout!
650 Neb vyčkám-li já klidně, zatím on
již provede svůj plán, a já jsem ztracen.

KREÓN

Tak čeho žádáš! Chceš mě vyhnati?

OIDIPÚS

Ó ne! Tvou smrt chci, nejen vyhnanství!

KREÓN

Leč dříve dokaž lačnou podlost mou!

OIDIPÚS

655 Ty nechceš věřit, ty se nepoddáš?

KREÓN

Vždyť nemáš rozum!

OIDIPÚS

Pro sebe až dost!

KREÓN

Však máš ho mít i pro mne!

OIDIPÚS

Ty jsi padouch!

KREÓN

660 A mylíš-li se?

OIDIPÚS

Nutno poslouchat!

KREÓN

I vládce špatných?

OIDIPÚS

Vlasti, vlasti má!

KREÓN

I já jsem údem vlasti, ne ty sám!

*za de
hast
net
vstak*

NÁČELNÍK SBORU

665 Již dosti, vládcové! Hle, v pravý čas sem Iokasté kráčí z paláce, a před ní třeba urovnat váš svár.

IOKASTÉ

670 Vy nešťastníci, nač ten slovní spor, tak pošetilý? Nestydíte se zlem vlastním hýbat, stát když tolik trpí? Ty domů pojď — a Kreonte, ty též, a z malé věci velké nečiňte!

KREÓN

675 Trest těžký, sestro, choť tvůj Oidipús mi přisoudil, mně hrozí dvojitý zlo: být vyhnán z vlasti, nebo usmrčen.

OIDIPÚS

Tak jest, má choti! Já ho přistihl, jak ukládal mi zrádně o život.

KREÓN

Ať nejsem šťastně živ, ať zhynu proklínán, když jsem co spáchal, z čeho viníš mne!

IOKASTÉ

680 Ó při všech bozích, věř mu, Oidipe, měj zření na tu svatou přísahu i na mne, na všechny zde přítomné!

NÁČELNÍK SBORU

Ó rozvaž si to, pane můj, a dej se, prosím, přemluvit!

OIDIPÚS

685 A jak vám mohu ustoupit?

NÁČELNÍK SBORU

Byl vždycky bez hany a teď přísahou se zavázal: ó toho dbej!

OIDIPÚS

A víš, co žádáš?

NÁČELNÍK SBORU

Ano.

OIDIPÚS

690 Tedy mluv!

NÁČELNÍK SBORU

Bys vratkou domněnkou jen, když krev je s tebou spjat a těžce se zaklel sám, jej nevrhal v hanby prach!

OIDIPÚS

Věz tedy dobře: touto žádostí chceš moje vyhnanství, neb moji smrt!

NÁČELNÍK SBORU

695 Buď svědkem mi Hélios, bohů všech král, že toto ti nechceme přát! A tak-li by smýšlel kdo z nás, nechť bozi i lidi mu klnou a nejhorší stihne ho smrt! Ale má nešťastná hynoucí vlast mi drásá srdce: jak skončí se vše, když vaše zlo stará dovrší zla?

400

OIDIPÚS

Nechť jde si tedy, byť to byl můj hrob
neb nectné, násilné mé vyhnanství!
Mně nářků tvých je líto, jeho ne:
s ním všude půjde moje nenávisť.

KREÓN

705 Hle, v záští ustoupils; však přijde žal,
až hněv tvůj zchladne. Ta tvá povaha
je právem sobě strastí největší.

OIDIPÚS

Už jdi a nech mne!

KREÓN

710 Půjdu, zneuznán
jsa tebou, těmito však stejně ctěn —

Odejde

NÁČELNÍK SBORU

Nač váháš ještě, paní má,
chotě domů odvéstí?

IOKASTÉ

Chci zvědět vše, co stalo se.

NÁČELNÍK SBORU

715 Ach, domněnka, slov temných plod!
Ale výtka křivá hryže druhdy též.

IOKASTÉ

A vinou obou?

NÁČELNÍK SBORU

Ano.

IOKASTÉ

Oč tu šlo?

NÁČELNÍK SBORU

720 Ach, dosti dosti již slov, když tolik se souží vlast!
Nechť na tom zůstane již, že takto skončeno vše!

OIDIPÚS

Hle, kam jsi došel se svou rozvahou:
tvé nitro chladne, zrazuješ mou věc!

NÁČELNÍK SBORU

725 Již nejednou, králi, jsem odkryl svou hrud',
a slyš mne i nyní a věz, že nadobro blázen bych byl
a všeho rozumu prost, bych tebe zapírat chtěl!
Po šťastném větru jsi stočil mou vlast,
když v příboji bídy se zmítala zlé:
i nyní nám dobrým zas průvodcem buď!

IOKASTÉ

730 Ó pane, zjev mi také, při bozích,
co vzrážilo tak veliký tvůj hněv?

OIDIPÚS

Slyš, tys mi víc než ti zde, choti má:
byl Kreontův to úklad proti mně.

IOKASTÉ

A je to obvinění důvodné?

OIDIPÚS

Vždyť praví, že jsem zabil Láia!

IOKASTÉ

735 Má důkaz sám, či jiný mu to zjevil?

OIDIPÚS

On poslal sem s tím věstce podlého;
svá vlastní ústa chrání viny vši.

IOKASTÉ

740 Co pravíš, odval klidně ze srdce
a poslyš mne, bys poznal bezpečně,
že věstní síly nemá žádný tvor.
Hned pádný toho důkaz uslyšíš.
Kdys přišla věštba — nedím, od Foiba,
leč od Foibových sluhů Láiovi,
že skrze syna souzena mu smrt,
745 jež porodit mám z jeho objetí.
Však zabili ho cizí lupiči,
dí zvěst, prý na rozcestí v úvoze —

Oidipús sebou trhne

750 a děcku sotva minuly tři dni,
když je dal na kotnících zohavit
a pohodit kýms do neschůdných hor.
I nepřivodil Foibos, aby byl
syn vrahem otce, ni by Láios
byl zabit synem, jak se toho bál.
755 A tak to přece věštba určila!
Nuž toho nedbej! Co bůh odkrýt chce,
to bez věstců nám zjeví jasně sám.

OIDIPÚS

Ó ženo, kterak tato slova tvá
mé nitro zmátla, pobouřila hrud!

IOKASTÉ

A jaká starost změnila tvé city?

OIDIPÚS

750 Tys řekla, tuším, že prý Láios
byl zabit na rozcestí v úvoze?

IOKASTÉ

Tak každý tvrdil; posud se tak říká.

OIDIPÚS

A místo, kde se zběhlo neštěstí?

IOKASTÉ

765 Tot ve Fókidě, tam, kde cesta z Delf
a z Daulidy se sbíhá v jedinou.

OIDIPÚS

Jak dlouhý čas již minul od těch dob?

IOKASTÉ

My v městě zvěděli to krátce předtím,
než přišels ty a přijal tento trůn.

OIDIPÚS

Ó Die, k čemu jsi mne odsoudil?!

IOKASTÉ

770 Co trápi tvoje srdce, Oidipe?

OIDIPÚS

Ach, netaž se mne ještě — Pověz mi,
jak stár byl, jaký vzhled měl Láios?

IOKASTÉ

Byl velký, vlasy první stříbro šedin,
a podobu měl skoro jako ty.

OTEC
LÁIOV!

OIDIPÚS

775 Ó běda mi! Já asi netuše
tou strašnou kletbou stihl sebe sám!

IOKASTÉ

Jak to, můj pane? Trnu, zříc tě tak.

OIDIPÚS

Mám děsný strach, že věstec vidí dobře!
Jen slovo ještě, pak je jisto vše.

IOKASTÉ

780 Já trnu, ale ptej se, odpovím.

OIDIPÚS

Měl na své cestě malou družinu,
či četný průvod jako panovník?

IOKASTÉ

I s hlasatelem bylo jich jen pět;
vůz jediný jen vezl Láia.

OIDIPÚS

785 Oh, už je jasno! — Kdo vám přinesl
tu smutnou zprávu, ženo, kdo to byl?

IOKASTÉ

Tu dal nám sluha, jediný, kdo unik'.

OIDIPÚS

A mešká nyní v našem paláci?

IOKASTÉ

790 Ne, není tu. Když po svém návratu
zřel tebe vládnout po Láiovi,
mou ruku uchopil a žádal mne,
ať k stádům na venkov ho pošlu hned,
by z dohledu byl města našeho.
795 I svolila jsem; na otroka přec
byl hoden ještě větší milosti.

uvol

OIDIPÚS

Ať přijde zas co nejrychleji sem!

IOKASTÉ

Hned je tu; ale nač to přání tvé?

OIDIPÚS

Mám, ženo, strach, že příliš mnoho již
jsem napověděl, proč ho vidět chci.

IOKASTÉ

600 Však přijde. Ale snad jsem hodna též,
bych znala, co tě tíží, pane můj?

OIDIPÚS

Buď jista, že to zviš, když nejhorší
už smím jen čekat: komu dražšímu
než tobě vylíčil bych osud svůj?

805 Korinťský Polybos byl otec můj
a matka dórská Meropé. Syn králův,

810 já úcty největší jsem požíval,
když příhoda se stala, zvláštní sic,
však nehodná mé vážné pozornosti.
Kdys na hostině piják zmožený
mi vytkl, že jsem podvržený syn.
Ten večer stěží zkrotil jsem svůj hněv
a vyčkal; zrána šel jsem k rodičům,
chtěl zvědět pravdu. Oba velmi zle
825 se na zbrklého mluvku horšili,
a mně ten hněv byl milý; hana však
mě hryzla stále — rostla tajně dál.
I vydal jsem se do Delf bez vědomí
svých rodičů. A Foibos neuznal
820 mne hodným odpovědi v této věci,
však zjevil hrůzu jiných děsných běd:
že s vlastní matkou svou mám souložit,
rod zrakům odporný bych světu dal,
a otce vlastního že vrahem budu —
825 Když jsem to slyšel, nevrátil jsem se
již do Korintu, bych tam nespatrił
tu hanbu podle věštby zlověstné
se naplniti. Šel jsem do světa
a z hvězd jsem soudil jen, kde leží vlast.
830 Tak přišel jsem i v onu krajinu,
kde, jak jsi děla, zavražděn byl král —

A chci ti říci pravdu, ženo, slyš!
Když jsem se blížil k tomu rozcestí,
tu setkali se se mnou hlasatel
835 a muž, jak líčíš jej: stál na voze,
jejž táhli koně. Vozataj i kmet
mě odháněli z cesty násilně.
Dám v zlosti ránu tomu, který mě
hnal z jízdni dráhy. Stařec viděl vše,

840 i vyčíhal si mne, jak mívám vůz,
a bodcem do hlavy mě udeřil.
Však zaplatil to draze: Jeden ráz,
má hůl zasáhla, on zvrátí se
a kutálí se rovnou z vnitřku vozu —
845 Pak usmrtil jsem všechny...

Má-li snad

ten muž co společného s Láiem,
ó, kdo je nyní bídnejší než já?!
Kdo protivnějši božstvu může být?
850 Když nikdo z občanů ni cizinců
mne nesmí k sobě přijmout, oslovit,
ba odhánět mě musí!? A tu kletbu
já sám, jen sám jsem volal na sebe!
Já poskvřáuju lože mrtvého
855 svou rukou vraha: nejsem ohava
a nejsem zcela proklet? Prchnout mám...
Až prchnu, nesmím spatřit drahé své
ni vkročit do své vlasti — nebo musím
si matku za choť vzít a Polyba,
860 jenž dal mi život, otce, zavraždit —
Zdaž chybí ten, kdo o mně prohlásí,
že krutý démon šťve mě životem?

Kéž nikdy, nikdy, bozi přejasní,
bych nezřel toho dne, kéž ze světa
865 bych zmizel dřív, než bych měl uvidět,
že skvrna bídy takové mě stihla! —

Pauza; Iokasté mlčí

NÁČELNÍK SBORU

Tot zlé, ó králi — ale pokavad
jsi svědka neslyšel, měj naději!

OIDIPÚS

870 Však je to poslední má naděje;
lze pouze vyčkat toho pastýře.

IOKASTÉ

Až přijde, jakou čekáš útěchu?

OIDIPÚS

Když bude shodně mluvit s řečí tvou,
pak ušel jsem té hrůze, slyšelas?

IOKASTÉ

A co jsem prve řekla zvláštního?

OIDIPÚS

875 Prý tvrdil, pravilas, že lupiči
jej zavraždili; tedy udá-li
zas stejný počet, nejsem vrahem já!
Přec jeden člověk není celá tlupa!
880 Však řekne-li, že to byl jeden poutník,
je jasné vše a je to dílo mé —

IOKASTÉ

885 Buď jist, že užil slova lupiči,
a teď ho nemůže již odvolat:
tak obec slyšela a nejen já!
Než i když něco změní z prvé řeči,
ó pane, nikdy nedokáže přec,
že Láios byl zabit tak, jak měl!
Dle věštby měl být zabit synem mým;
než vrahem nikdy synek ubohý
se nestal: sám už dávno mrtev je.
890 A proto nechci příště pro věštbu
ni vpravo ani vlevo zrakem hnout!

OIDIPÚS

Máš pravdu; ale pošli přece jen,
ať přijde onen sluha: nezapomeň!

IOKASTÉ

895 Hned pošlu proň — však pojďme do domu;
chci činit jenom to, co je ti milé.

Odejdou do paláce

SBOR

2 STASIMON
Ó sudbo, dopřej mi žítí v čisté zbožnosti,
bych ve slovech i činech svých
vždy plnil svaté nadpozemské řády,
oblačných výšin poutníky věčné,

900 jež odvěký nebes klín
jen zroditi mohl!
Jich nezplodil z krve své
syn matere smrtelné
a zapomnění lahodný sen
905 nezkalí nikdy jejich zrak:
to veliký bůh bytuje v nich, jenž nestárne!

910 Však zpupnost plodívá tyrana, zpupnost bezbožná!
Je výstředností lačna jen
a zkázy, jása v přesycení slepém,
ale když zpita vrcholu dojde,
oh, do strmé propasti
zlé sudby se skácí,
kde údy si roztříští!
915 Ó bože, mou prosbu slyš:
kěz nikdy zbožnosti nezbavíš nás,
nejlepší zbraně otčiny!
Jen v ochraně tvé, bože, my povždy chceme žít!

Kdo pýchy však cestou jde
bůd ve slovech neb činech svých

920 a práva se nebojí
a nectí boží příbytky,

necht' zdrtí ho osud zlý:

Měj ten vděk neblahé zvůle své,
když z nečestného zisku bude týť

925 a konat skutky bezbožné
a na svaté věci drzou sáhne rukou!
Zdaž může kdo ještě skrýt svou hruď
střelám božím, když takto hřeší?

930 Ctí-li se skutky takové, ó nač, ó nač
mám tančiti bohům?

Již nepůjdu úcty pln
ni do Delf, země kde svatý střed
ni do chrámu abského

935 když souhlasem lidí všech
má slova nebudou stvrzena.

Ó Die, jsi-li v skutku pánem světa,
ty vševládny, kéž neujde

940 ni tobě ni věčné tvé moci to, co pravím!

Je popírán již co zašlý zvuk
výrok věštěný Láiovi,

nikde již Apollón Foibos není slavně ctěn;
ta tam je už víra!

Lygde se služkám!

IOKASTÉ

945 Mně přišlo na mysl, ó kmetové,
jít do svatého chrámu s vínky zde
a se zápalným bohům kadidlem.
Svou hruď až příliš strastmi rozrývá

můj choť a neváží jak soudný muž
dle toho, co již bylo, to, co jest,
950 spíš věří slovu každému, jež děsí.
Mé domlouvání neprospívá nic;
jdu tedy k tobě — vždyť jsi nejbliže —
ó spásný Foibe, s touto obětí,
rač rozluštění smírné přivodit!

955 Jsme všichni v bázni nad ním jako plavci,
když kormidelník hrůze propadne.

Zdehoře zpívá KORINTĀN vejde

Zdaž mohu zvědět od vás, cizinci,
kde bydlí tady vládce Oidipús?
A nejraději: víte, kde je sám?

NÁČELNÍK SBORU

960 V tom domě zde; je uvnitř, cizinče.
Ta paní zde je matka jeho dětí.

KORINTĀN

Buď šťastna v kruhu šťastných navěky,
jsouc pozeňnaná, rádná jeho choť!

IOKASTÉ

965 I ty buď šťasten: za svá krásná slova
jsi toho hoden, cizinče! Však mluv,
co chceš, co jsi nám přišel oznámit?

KORINTĀN

Ó paní, štěstí pro choť i dům!

IOKASTÉ

Jak, štěstí? Jaké? Kdo tě posílá?

KORINTĀN

970 Jdu z Korinta, a ~~jistě potěší~~
tě slova má, však také zarmoutí.

IOKASTĚ

Jak může mít co tuto dvojí moc?

KORINTĀN

Lid korintský chce králem zvolit jej
své země! Tak se u nás mluvilo.

IOKASTĚ

Což starý Polybos již nevládne?

KORINTĀN

975 Už ne: už dokraloval pod zemí.

IOKASTĚ

Co díš? Je mrtev otec Oidipův?

KORINTĀN

Je mrtev Polybos, sic nechci žít!

IOKASTĚ

980 Ty služko, rychle běž a královi
to zvěstuj! — Věštby, věštby boží,
kde jste?! Jak dlouho vlasti Oidipůs
se stranil v bázni, by ho nezabil:
a on teď zemřel sám, jím nezabit!

Vyjde z paláce

OIDIPŮS

Má choti drahá, Iokasto, reči,
proč jsi mě zavolala z domu sem?

IOKASTĚ

985 Zde toho muže slyš a uvažuj,
kam slavné boží věštby dospěly!

OIDIPŮS

Kdo je ten muž a co mi říci chce?

IOKASTĚ

Je z Korinta a chce ti oznámit,
že Polyba není: mrtev otec tvůj!

OIDIPŮS

990 Jak, cizí muži? Pověz mi to sám!

KORINTĀN

Když toto nejprve mám potvrdit,
nuž věz, že Polybos již dokonal.

OIDIPŮS

Zda násilně, či stížen chorobou?

KORINTĀN

Jak slabý závan skáčí vetché stáří!

OIDIPŮS

995 Byl chudák, zdá se, zdolán chorobou.

KORINTĀN *přítakává*

A vysílením věku dlouhého.

OIDIPŮS

Hó, ženo, kdo by delfské věštírny
chtěl ještě dbát a ptáků křičících
kdes ve vzduchu, dle jejichž rozkladů

1000 jsem otce zabít měl?! On spočívá
teď mrtev pod zemí, a já jsem zde
a meče jsem se netkl! — leč by touhou
byl po mně zhynul; pak bych byl ho zničil —
1005 Ó ne! již leží v hrobě Polybos,
a s ním ta tam jsou planá proroctví!

IOKASTÉ

A neřekla jsem ti to dávno již?

OIDIPÚS

Ba řekla, ale strach mě zaváděl.

IOKASTÉ

Teď již si k srdci nepřipouštěj nic!

OIDIPÚS

Jak, což se nemám sňatku s matkou bát?

IOKASTÉ

1010 Nač bát se člověku, když náhoda
jen vládne, bezpečné pak předtuchy
ni o jediné věci nelze mít!
Žít maně, jak se dá, toť nejlepší —
Ach, nic se neboj sňatku s matkou svou:
1015 již mnohý ve snách s matkou obcoval.
Však člověk nesmí na věc takovou
dát nic: tak se mu žije nejsnáze.

OIDIPÚS

1020 Co pravíš, bylo by sic krásné vše,
jen kdyby matka nežila. Však žije,
a přes tvá slova musím míti strach.

IOKASTÉ

Smrt otcova je velké světlo přec!

OIDIPÚS

Ba velké; z matky živé jde však strach.

KORINTÁN

A které ženě platí tento strach?

OIDIPÚS

Ach, Polybově choti Meropě.

KORINTÁN

1025 Co ponouká vás na ní ke strachu?

OIDIPÚS

Bůh strašnou věštbu seslal, cizince.

KORINTÁN

Lze zvědět ji, či je to tajemství?

OIDIPÚS

1030 Ó nikoli! Kdys Foibos věštil mi,
že se mám spojit s rodnou matkou svou
a vlastní rukou otce usmrtit.
A proto jsem žil vzdálen Korinta
tak dlouho. Byl jsem šťasten, nejsladší
však přec je zírat v oči rodičů.

KORINTÁN

Nuž z bázně před matkou jsi míjel vlast?

OIDIPÚS

1035 Tak jest, a abych nebyl otcovrahem.

KORINTĀN

Proč jsem tě nezprostil té bázně hned,
ó králi! Přišel jsem ti sloužit přec.

OIDIPÚS

Však se ti po zásluze odměním.

KORINTĀN

Vždyť také právě proto přicházím,
bys přál mi, až se domů navrátíš.

OIDIPÚS

Oh, nikdy nepůjdu k svým rodičům!

KORINTĀN

Můj hochu, nevíš nakrásně, co děláš!

OIDIPÚS

Jak to, ach, starče, zaklínám tě, proč?

KORINTĀN

Že proto vyhýbáš se domovu.

OIDIPÚS

1045 Mám strach přec, aby Foibos neměl pravdu.

KORINTĀN

Bys nebyl poskvrněn skrz rodiče?

OIDIPÚS

Ba právě, starče, to mě věčně děsí.

KORINTĀN

A víš, že se jich bojíš nadarmo?

OIDIPÚS

Jak to, když jsou to moji rodiče?

KORINTĀN

1050 Ty nejsi nijak spřízněn s Polyhem!

OIDIPÚS

Co pravíš? Nezplodil mne Polybos?

KORINTĀN

Oh, stejně jako jsem tě zplodil já.

OIDIPÚS

Jak roven otec tomu, kdo jím není?!

KORINTĀN

Vždyť nezplodil tě ani on, ni já!

OIDIPÚS

1055 Proč nazýval mě tedy synem svým?

KORINTĀN

Z mých rukou, slyš, tě přijal darem kdys.

OIDIPÚS

A tak že cizí dítě miloval?

KORINTĀN

Byl bezdětností k tomu přiveden.

OIDIPÚS

Než mě dals jemu, koupils mě či zplodil?

KORINTĀN

1060 Já v roklích kithairónských našel tě.

Iokasté se vzruší, pak upadá v hloubavé zamyšlení

OIDIPÚS

A jak ses dostal v onu krajinu?

KORINTĀN

Tam v horách na stáda jsem dohlížel.

OIDIPÚS

Byls najat jako pasák kočovný?

KORINTĀN

Tvůj zachránce jsem tehdy, dítě, byl!

OIDIPÚS

1065 A čím jsem trpěl, kdyžs mě v bídě našel?

KORINTĀN

To dosvědčí ti tvoje kotníky.

OIDIPÚS

Ach, nač té dávné vady vzpomínáš!

KORINTĀN

Já rozvázal tvé probodené nohy.

OIDIPÚS

To strašný znak jsem v plenkách obdržel.

KORINTĀN

1070 A podle toho byl jsi nazván též.

OIDIPÚS

Však probůh, kým? Snad matkou, otcem? Mluv!

KORINTĀN

To nevím; dal mi tě kdos, ten to ví.

OIDIPÚS

Jak, tys mě dostal, sámš mne nenašel?

KORINTĀN

Sám ne; to jiný pasák mi tě dal.

OIDIPÚS

1075 Kdo to? Mluv, můžeš mi ho oznámit?

KORINTĀN

Jak zval se jen? Byl sluha — Láiiuv.

OIDIPÚS

Té země bývalého vladaře?

KORINTĀN

Ba právě toho: byl to jeho pastýř.

OIDIPÚS

A žije dosud, bych jej vyhledal?

KORINTĀN

1080 Vy domácí to nejlíp víte as.

OIDIPÚS

Je mezi vámi někdo, komu snad
by z venkova neb odtud osobně
byl znám ten sluha? Oznamte mi to!

Teď přišel čas, kdy vše lze vypátrat.

NÁČELNÍK SBORU

1085 To nikdo jiný tuším nebude
leč sluha, pro kterého poslals ven.
Však to nám nejspíš poví Iokasté.

OIDIPÚS *ke Iokastě*

Ó ženo, slyšíš? Míjí cizinec
snad toho, kterého jsme dali volat?

IOKASTÉ *vytrhne se ze zamýšlení, drsně*

1090 Nač se ptáš po tom? Nedbej toho nic
a plané jeho řeči z mysli pusť!

OIDIPÚS

Ó ne, to neudělám! Neodkrýt
svůj původ, jsem-li mu již na stopě?

IOKASTÉ

1095 Ach, ustaň, probůh, je-li trochu jen
ti život milý — dost, že trpím já!

OIDIPÚS

Ty buď jen klidná! Zjeví-li se snad,
že praotrocké matky syn, já sám
jsem praotrokem, ty cti neztratíš!

IOKASTÉ

Však slyš mne přece, prosím, nečiň to!

OIDIPÚS

1100 Ne, neposlechnu, musím zvědět pravdu!

IOKASTÉ

Já radím dobře, chci tvé blaho jen!

OIDIPÚS

Už dávno mrzí mě to blaho tvé —

IOKASTÉ

Kéž nepoznáš kdy, ubohý, kdo jsi!

OIDIPÚS

1105 Nuž přijde onen pastýř konečně?
Tu zde vzal das i s jejím šlechtictvím!

IOKASTÉ

Ó hrůza! Synu bídy! Takto jen
tě mohu naposledy oslovit!

Odběhne

NÁČELNÍK SBORU

1110 Proč, králi, choť tvá v holu divokém
tak prudce odkvapila? Smlčela:
mám strach, že propukne tu hrozné zlo!

OIDIPÚS

Nechť propukne si, co chce! Původ svůj
chci poznat, ať je sebedějnější!

Je ona žena, hledí vysoko
a snad se stydí za můj sprostý rod.

1115 Však zvu-li já se děckem Náhody,
té dobrodějky, já cti nepozbudu!
Tot pravá matka má! A měsíce,
mí bratři, průvodcové kroků mých,
ti malým učinili mě i velkým.

~~X~~
+HAMARTIA

Orubla

mu ci ad

1120 Nuž jaký jsem již, jiný nebudu:
i proč bych neměl zvědět původ svůj?

Setrvá na scéně, časem netrpělivě vyhlíží stranou

SBOR radostně

Jestliže prorocký mám zrak
a jestliže zmožu co rozumem svým,
poznáš to, poznáš to zítra, ó Kithairóne,
při věčném nebi ti přísahám!
Zítra, až úplňku zjeví se líc,
chci tančiti tobě a slaviti tebe,
který jsi rodákem Oidipa mého,
byl jsi mu pěstounem, byl jsi mu matkou
a lásky své štědře jsi přál
vladařské rodině thébské!
Ó spásný Foibe, i tobě
necht líbí se konání mé!

1135 Kdože tě zrodil, dítě mé?

Ó která tě z panenských zrodila nymf,
žijících věčně? Zda v objetí boha Pána,
který se po horách prohání?

Nebo snad některá Foibova choť?

1140 Jsou milé mu pláně a pastviny travné.

Nebo tě zplodil snad kyllénský Hermés?

Nebo sám Bakchos, bůh vrcholů horských,
tě obdržel, netuše nic,

láskou kterési nymfy,

1145 jež jala ho žárným zrakem?

Vždyť láškuje s nimi tak rád!

OIDIPÚS

Já se s ním posud nikdy nesetkal,
ó kmeti, jestliže však soudit smím,
tu jde již, zdá se, pastýř hledaný.

1150 Je shodný věkem s tímto starcem zde
a nadto poznávám své sluhy v těch,
kdož vedou jej. — Však tys jej vídal dřív
a jistě ho znáš lépe nežli já.

NÁČELNÍK SBORU

1155 Toť on, buď jist! Byl pastýř Láiiuv
a přitom věrný jako málokdo.

Sluhové s pastýřem

OIDIPÚS

Dříve ptám se tebe, muži korintský:
zdaž mínils toho?

KORINTÁN

Ano, to je on.

OIDIPÚS k pastýři

1160 Ty starče, hled' mi do očí a mluv,
nač ptám se! Byl jsi otrok Láiiuv?

PASTÝŘ bez valné účasti, Korintana si nevštmá

Byl; byl jsem zrozen v domě, nekoupen.

OIDIPÚS

A co jsi dělal, čím ses zabýval?

PASTÝŘ

Chodil jsem celý život se stády.

OIDIPÚS

A kde jsi nejčastěji pobýval?

PASTÝŘ *mávrne rukou*

4170 Tam, na Kithairónu a v okolí.

OIDIPÚS

Pak seznámil ses jistě s tímto zde?

PASTÝŘ *se vytrhne z netečnosti*

A co s ním bylo? O kom vlastně mluvíš?

OIDIPÚS

Zde o tom starci: stýkal ses kdy s ním?

PASTÝŘ

Já nemohu si honem vzpomenout.

KORINTĀN

1175 Což divu, pane! Připomenu mu
však jasně vše. Jsem jist, že dobře ví,
jak tenkrát na lučinách kithairónských,
kde pásal stáda dvě — já jedno jen —
mým sousedem byl třikrát od jara
1180 až do podzimu po šest měsíců;
pak na zimu jsem do své ohrady
hnal brav a on zas v ovčím Láiuv.
Nu, bylo tomu tak či nebylo?

PASTÝŘ

Máš pravdu, ač je tomu dávno již.

KORINTĀN

1185 Nuž pověz, víš už, žes mi tehdy dal
čís dítě, bych je za své vychoval?

PASTÝŘ *drsně*

Co chceš tou řečí? Proč to povídáš?

KORINTĀN

Můj brachu, zde je to děcko tehdejší!

PASTÝŘ

Jdi k dasu! Budeš mlčet konečně?

OIDIPÚS

1190 Hej, starče, jeho nekárej! Ty sám
si zasluhuješ pokárání spíš!

PASTÝŘ

Můj vzácný pane, co jsem provedl?

OIDIPÚS

Chceš zapřít dítě, o kterém on mluví.

PASTÝŘ

Vždyť neví nic, jen tlachá nadarmo.

OIDIPÚS

1195 Když nechceš po dobrém, však povíš po zlém!

PASTÝŘ

Ach, jen mne, starce, nemuč, proboha!

OIDIPÚS

Ať mu hned někdo sváže ruce vzad!

PASTÝŘ

Proč to? Já nešťastník! Co po mně chceš?

OIDIPÚS

Dal jsi mu dítě, o kterém tu mluví?

PASTÝŘ

1200 Ba dal. A měl jsem zhynout toho dne!

OIDIPÚS

Však na to dojde, bude-li mi lhát!

PASTÝŘ

Je veta po mně spíš, když povím pravdu.

OIDIPÚS

Ten člověk se jen asi vykrucuje!

PASTÝŘ

Ne, ne! Vždyť jsem už řekl: dal jsem je.

OIDIPÚS

1205 A čí to bylo, cizí, nebo tvé?

PASTÝŘ

Mé ne, já jsem je dostal od kohos.

OIDIPÚS

Zde v obci? Od koho a z čího domu?

PASTÝŘ

Ó pane, zaklínám tě, dál se neptej!

OIDIPÚS

Mám se ptát znovu? Potom běda til

zachránit jako předem

PASTÝŘ

1210 Nuž — byl to z domu Láiova kdos.

OIDIPÚS

Zdaž otrok, nebo vlastní jeho syn?

PASTÝŘ

Oh, teď již zjevit mám tu strašnou věc!

OIDIPÚS

A já ji slyšet. Ale musím slyšet.

PASTÝŘ

Nuž — synem Láiovým zvali jej.

1215 To choť tvá uvnitř nejlépe ti poví.

OIDIPÚS

Jak, ona ti jej dala?

PASTÝŘ

Ano, pane.

OIDIPÚS

A k čemu tobě?

PASTÝŘ

Ať ho utratím.

OIDIPÚS

1220 Ta bídná matka!

PASTÝŘ

Věštby zlé se bála.

OIDIPÚS

A jaké?

PASTÝŘ

Syn měl zabít rodiče.

OIDIPÚS

A jakš jej mohl tomu starci dát?!

PASTÝŘ

1225 Ach, ze soucitu, pane — myslil jsem,
že v cizinu je vezme, odkud byl.

Však zachránil je k bídě největší.

Neb tys-li onen, za koho zde ten

tě má, pak věz — jsi zrozen k neštěstí —

OIDIPÚS

1230 Ó hrůza, hrůza! Vše je jasno již!

Kéž zřím tě, světlo, naposled, když vím

už vše: že jsem se v hříchu narodil

a v hříchu plodil, hříšně zabíjel!

Prchá do domu

SBOR

Hó, hó! Jaké to nic,

1235 ~~synové smrti, jaké to nic~~

~~je tento vezdejší život!~~

Který, který že lidský tvor

získá ze všeho blaha víc

než pouhé zdání, že blažen je,

1240 a náhlé zhroutení snů svých?

Tvůj los, Oidipe, nešťastný,

vida před sebou, příklad tvůj,

tvoji bídu, nemohu nic
šťastným na světě zváti!

1245 On, on! Die, ó slyš!

On, který slavně zasáhl cíl

a došel plného blaha!

Smrt jenž odrazil od našich bran,

hradbou otčině mé se stal,

1250 když zahladil pannu nešťvůrnou,
tu věstkyni-drápů krivých!

Proto také jsi králem zván

vlasti, kterou chráníš jak štít,

proto došels nejvyšších poct,

1255 vládlš ve velkých Thébách.

A teď — a teď? Koho lze nazvati bídnejším?

Koho běh života připoutal k takému prokletí,
k tolika strastem šíleným?

Hó, hó, Oidipe, slavný Oidipe!

1260 Jakže jsi mohl veplout

ve svůj manželský přístav

jako rodný syn

i plodící otec a choť?!

Jakže as, jakže tě mohlo snést,

1265 neblahý, lůžko otcovo

až po dnešní den a mlčet k tvému hříchu?!

Čas vidí vše: Ale ač soudil dávno již,

vzpíral se dlouho odkrytí zločinný sňatek tvůj,

v kterém jsi chotěm i synem byl.

1270 Hó, hó, Oidipe, synu Láíuv,

kéž, ó kéž bych tě nikdy,

nikdy nebýval spatřil!

Nárek přehrozný

teď zaznívat musí z mých úst —

1275 Musím však říci, co pravda je:
dýchám zas lehce, ja tebe prost,
a oko mé bezesné zkonejší se spánkem...

Z domu vyjde

POSEL

1280 Vy neuvzácnejší muži země té,
ach, co vše čeká tu váš sluch i zrak,
jak hrozný žal vás pojme, lnete-li
až dosud věrně k domu Labdakovu!
Ni nejmocnější světa veletok
by neočistil domu tohoto,
co skrývá hrůz — již vbrzku zjeví se —
1285 hrůz zaviněných, ne snad bezděčných!
ATE A strasti z vlastní vůle nejvíc bolí.

NÁČELNÍK SBORU

Co jsme již věděli, to stačilo
nás pohnout k nářku: co chceš ještě zjevit?

POSEL

1290 Zvěst prvou rázem říci lze i slyšet:
již zhaslo oko božské Iokasty!

NÁČELNÍK SBORU

Ta přebohá! Kterak zemřela?

POSEL

1295 Svou vlastní rukou. Nezřeli jste ji,
a nejsmutnější dojem ušel vám;
však vyličím vám dle své paměti,
jak dotrpěla žena nešťastná —
Když pobouřena vběhla do domu,

hned rovnou do ložnice pádila,
rvouc vlasy oběma si rukama.
I uzamkla se sama v pokoji
1300 a volá Láia dávno mrtvého
a vzpomíná si dávných objetí,
jichž plodem zhynul sám a matku, ji,
tu nechal v hříchu rodit synu svému.

1305 A loži klnula, kde zrodila
k své bídě z chotě chotě, z dítěte
své děti — Jak pak skonala, již nevím;
smrt její nemohli jsme sledovat.
Vždyť vrazil náhle dovnitř Oidipús,
a na něj hleděli jsme, kterak řádí.

1310 On pobíhal a volal po meči
a hledal ženu, ne, ach, ženu ne,
však rodné lůno své i dětí svých.
Co zuřil, snad mu démon prozradil,
kde je, z nás nikdo, kdož jsme byli tam.

1315 I vzkřikl děsně, skočil, jak by mu
kdos cestu značil, přímo na dveře
a vyvrátiv je z čepů, vpadl dovnitř —
a tam jsme uviděli jeho choť,
krk v provazové smyčce, oběšenu.

1320 On zařval strašně, když ji zočil tak,
a uvolní hned provaz, nešťastník.
Tak leží nebohá tu na zemi —
a on — ach, to byl strašný pohled pak!
On strhl zlaté sponky z jejích rouch

1325 a vzav je vrazil si je do očí
a přitom volal: „Nebudete zřít
to, co jsem spáchal, co jsem strpět musel:
však ve tmě ty teď zřete, kterých nikdy
jsem neměl spatřit, těch však, po kterých
1330 jsem s láskou toužil, nepoznejte již.“

1335 Tak nařikal a stále pod víčka
se bodal, zřítelnice krvavé
mu tekly po lících, a kapkami
jich neskrápěly — prudkým přívalem
se snášel černé krve lijavec...
Tak postihla je oba zkáza zlá
a v ní se muž i žena spojili.
Jich dávné štěstí vskutku bývalo
dřív pravé štěstí, ale dnešní den
1340 je zkáza, pláč a nářek, hanba, smrt,
co zlem jen slove, žádné nechybí —

NÁČELNÍK SBORU

Však teď se již snad chudák utišil?

POSEL

135 On křičí, aby někdo otevřel
a ukázal jej všechněm Thébanům,
jej, otcovraha, který matku svou —
ó nelze říci slov těch rouhavých!
Chce vyštvaťi se z vlasti, nechce dlít
již doma v kletbě, jíž se proklel sám.
Však potřebuje vůdce, opory,
1350 neb trpí tak, že nelze toho snést.
I vám se zjeví hned: hle, otvírá
se brána. Uvidíme divadlo,
jež dojalo by nejhorsího soka!

NÁČELNÍK SBORU

1355 Ó strašný to pohled pro lidský zrak,
ó nejstrašnější z pohledů všech,
jež spatřil jsem kdy! Oh, jaký to běs
tě posedl, muži ty nešťastný?

Jaký démon tak strašně se na tebe vrh',
by dovršil sudby tvé bídu?

1360 Oh běda, ty nebohý!

Mně na tebe zřítí již nelze, ač rád
bych mnohé chtěl zvědět a mnoho se ptát
a zkoumat: však ne!
Já hrůzou před tebou trnu!

OIDIPÚS

1365 Ohó, ohó!

Já nešťastný tvor! Ach, v kterýž kraj
mě vede můj krok? a kam zní můj hlas?
Ty démone zlý, ó kam jsi mě uvrhl, kam?

NÁČELNÍK SBORU

V moc hrůzy, s kterou není zrak ni sluch!

OIDIPÚS

1370 Ó žel, ó žel!

Vy mrákoty strašlivé tmy, jež padly jste na oči mé,
jichž nemůže zdolat nic ni světla rozptýlit jas!

NÁČELNÍK SBORU

Jaký to div, že strašný osud dvojí bol
tě nutí cítit, nad dvojím lkát zlem!

OIDIPÚS

1375 Ó žel, ó žel!

Ty věrný příteli můj, jenž při mně máš odvahu stát,
a nedbaje slepoty zlé, jsi ochoten ujmout se mne!

Ó hrůzo hrůz!

1380 Siť halí temno můj zrak, však přece mi nejsi skryt,
vím dobře, že jsi zde, a poznávám dobře tvůj hlas!

NÁČELNÍK SBORU

Co jsi to spáchal? Jak měls odvahu
se oslepit? Jaký běs tě k tomu dohnal?

OIDIPÚS

1385 To Foibos Apollón byl, ó draží, Apollón sám,
by naplnil hrůzu mých béd a naplnil útrapy mé!
Mé oči mi nikdo nezbdal,
jen já, jen já, ach, bídný!
Oh, nač jsem dívat se měl,
když nemohl bych zřít tu milého nic?

NÁČELNÍK SBORU

Snad bylo tomu tak, jak dř.

OIDIPÚS

1390 Co radostného mohl bych tu zřít?
Kteréže slovo laskavé
by těšiti mě mohlo, přátelé?
Ó veďte mě odtud již pryč, co nejrychleji z těch míst,
ó veďte mě, přátelé: jsem zkázy nesmírné zdroj,
1395 jsem prokletím největším klet a bohům protivný tak,
jak žádný smrtelný tvor!

NÁČELNÍK SBORU

Ó dvakrát bídný, poznáváš-li jasně
svůj stav: kéž jsem tě nikdy nepoznal!

OIDIPÚS

1400 Necht' bídně zahyne ten, kdo na travné pastvině kdys
mi pouta bolestná sňal a smrti vyrval mě tak!
On zachoval mě životu,
však vděku si nezasloužil.

Kéž tehdy jsem zahynul tam!
Co žalu ušetřeno mně i drahým mým!

NÁČELNÍK SBORU

1405 Ba, tak bych si teď přál i já!

OIDIPÚS

Tak nebyl bych se jistě nikdy stal
otcovrahem, a ženichem
své rodné matky nikdy bych nebyl zván.
Jsem bohy zavržen teď, já hříšných objetí plod,
1410 své símě matce jsem dal, z níž vyšel jsem nebohý sám!
A je-li kde jaké zlo, jež předčí nad všechna zla,
vše vešlo se v Oidipův los!

NÁČELNÍK SBORU

Já nevím, zda sis dobře poradil:
je lépe nežít nežli slepý žít!

OIDIPÚS

1415 Ach, již mi nerad, nepoučuj mne,
že nejednal jsem takto nejlépe!
Já nevím, kdybych zemřel maje zrak,
jak na otce bych mohl pohlédnout
tam v podsvětí a na ubohou matku,
1420 dvě duše, na nichž jsem se prohřešil
tak zle, že provaz by byl mírný trest.
Či dítky, zrozené už jakkoliv,
snad ty by těšilo mě vídati?
Ó nikdy! Já bych nemohl zřít jich,
1425 ni město, hradby, boží oltáře
i svatyně, jichž nešťastník já sám,
já nejslavnější odchovanec Théb,

1430 se zbavil, sám všem vele o sobě,
by bezbožníka hnali od prahu,
když bohy nalezen byl nečistým
a příslušníkem krve — Láiovy.
A rozhlásiv tu skvrnu hanby své,
já měl bych pevným zrakem hledět na lid?
To nikoli. Ba kdyby sluchu zdroj
1435 se ucpati dal také, bez váhání
své bídné tělo hned bych uzamkl,
bych slepý byl i hluchý. Sladko je
žít bez smyslů mimo dosah zla!

1440 Ó Kithairóne, nač mě přijímals?!
Proč mě nezničils, bych nebyl kdy
se zjevil s kletbou svého původu?!
Ó Polybe, ó Korinte, má vlasti
dle jména, jaký ve mně krásný plod
jste vypěstili — v nitru s červem zla!
1445 Teď z lůna hříchu hříšným shledán jsem —
Ó křížovatko, skryté údolí
a křoví, trojcestný ty úvoze,
vy z rukou mých krev otcovu jste pily
a spolu mou: zdaž vzpomínáte ještě,
1450 co před vámi jsem páchal? Když pak od vás
jsem přišel sem, ach, co jsem páchal zas?
Ó lože, lože manželské! Ty mne
jsi zrodilo a pak jsi přijalo
zas plodu svého símě, dávši světu
1455 rod krvěsmilný, otce, bratry, syny
a dcery, manželky a matky, vše,
co nejhnusnější na světě!...

Však dost!

Co hřích je konat, o tom hřích i mluvit.
Nuž rychle pryč už se mnou, při bozích,

1460 kdes daleko mě skryjte, zabte mne
neb do vln hoďte, abych zmizel navždy!
Ach, nešťiňte se, pojdte bez obav
a dotkněte se muže nešťastného:
jen já jsem s to tu svoji bídu nést!

NÁČELNÍK SBORU

1465 Hle, tu jde Kreón sem tvé prosbě vhod,
by poradil a jednal. Pouze on
teď po tobě je strážcem otčiny.

OIDIPÚS

Ó běda, co mu nyní říci mám?
Co mohu očekávat od něho,
1470 když zjevno, že jsem mu tak ukřivdil?

KREÓN *přicházeje*

Mne nepřivedl výsměch, Oidipe,
a z křivd ti nechci vyčítati nic,
však

ke sboru a sluhám Oidipovým

jestliže snad rodů smrtelných
již nedbáte, nuž aspoň všeživné
1475 se ostýchejte záře sluneční
a nestavějte takto na odiv
té nahé hrůzy, které nesnese
ni světlo, zem, ni voda posvátná!
Co nejrychleji dopravte ho v dům!
1480 Jen rodina má svatou povinnost
i zřít i slyšet strasti domácí.

OIDIPÚS

Ty jsi mě zbavil obav, při bozích,

muž nejlepší tys přišel k nejhoršímu:
však svol mi v něčem! Je to v prospěch tvůj!

KREÓN

1485 A o jakou tu službu ke mně lkáš?

OIDIPÚS

Ó vyvrhni mě ihned z vlasti tam,
kde zemru neosloven člověkem!

KREÓN

Buď jist, že bych to byl již učinil,
však dřív chci žádat boha o radu.

OIDIPÚS

1490 Je zcela jasná věštba boží přec,
bych já, vrahův otec kletý, zahynul.

KREÓN

Tak zněla věštba; přec však lépe zvědět,
co třeba činit, jak se věc má teď.

OIDIPÚS

Ty se chceš ptáti kvůli bídňíkovi?

KREÓN

1495 Snad nyní bohu uvěříš i ty?!

OIDIPÚS

I slyš mou vůli, poslechni mé prosby!
Tu v domě pochovej si, jak chceš sám;
své drahé jistě rádně posloužíš.

1500 A já — ach, nebud' městu souzeno,
by chovalo mě nadál ve svých zdech!

Nech v horách bydlit mne, kde je má vlast,
můj Kithairón, můj hrob, ježž zažívá
mi určili již rodiče, bych těmi,
kdož usmrtit mě chtěli, zemřel též!

1505 Já arci vím, že ani choroba
ni cosi jiného mne nezdolá;
vždyť nebyl bych kdy smrti unikl,
leč určen k nejhoršímu utrpení.

Však osud můj nechť běží cestou svou.

1510 Však, Kreonte, mé děti!

*Kreón dá pokyn jednomu ze sluhů, jenž přivede z paláce
dvě dcery Oidipovy*

O syny

se nestarej: jsou muži, netřeba
jim nikdy strádat, ať jsou kdekoli.

Leč o nešťastné dcery ubohé,

1515 jež u jednoho stolu sedaly
vždy se mnou, kterým ode všeho rád
jsem prával, čeho jsem kdy požil sám —
jen o ty pečuj! Ach, a nejraději

bych přál si dotknout se jich rukama

1520 a vyplakat se u nich nad svou bídou!

Ó vládce, slyš,

ty urozený! Dotknu-li se jich

svou vlastní rukou, bude se mi zdát,

že mám je tak zas, jako když jsem viděl —

1525 Ach, co to je?

Zda neslyším svých drahých, bohové,

jak štkají v slzách? Slitoval se Kreón

a dal mi zavolat mé miláčky?

Smím věřit?

KREÓN

1530 Tak jest. Tu radost jsem ti zchystal já,
již dávno věda, jak se na ně těšíš.

OIDIPÚS

Ach, děkuji ti! Za to poselství
buď bůh ti lepším strážcem nežli mně!

1535 Ó dítky mé, kde jste? Ach, poďte sem,
zde do mých rukou, rukou bratrských,
jež zřídily zrak otce vašeho,
dřív jasný, tak, jak nyní vidíte!
A který nevida ni netuše
jsem se stal otcem, kde jsem synem byl!

1540 I nemoha vás vidět, pláče pro vás,
když na myslí mám trpký život váš;
jenž čeká na vás obě ve světě.

Zda přijdete kdy v lidskou společnost,
zda na slavnost, z níž domů pláč by vás
1545 pak neprovázal místo radosti?

A což až dorostete sňatku, kdo,
ó kdo, mé děti, kdo se odváží

vzít na sebe tu hanbu, která rod
naš celý bude provázet a ničit?

1550 Neb jaký hřích tu chybí? Otcovrah
je otec váš a s matkou spojil se,
jíž zrozen byl, a z téhož lůna vás
si zplodil, z kterého kdys vyšel sám!

1555 Tak urážet vás budou, dítky mé;
a kdo si vás pak vezme? Nikdo, nikdo.
A bez mužů i dítek zajdete...

Ty jediný jim zbýváš, Kreonte,
jsi otcem jim, když my, ač jejich rodiče,
1560 jsme mrtví. Nedej, by tvé příbuzné
se v nouzi potloukaly bez mužů,
ať los jich není roven bídě mé!

Měj s nimi soucit, vida jejich věk,
i jak jsou opuštěny, majíce jen tebe!

Ó dej mi na to ruku, dobrý muži!

1565 Vám měl bych mnoho říci, kdybyste
již měly rozum, dítky mé! Nuž prostě
jen o to: žítí, kde se žítí dá,
však žitím šťastnějším než váš otec!

KREÓN

Dosti, zadrž již své slzy,

1570 a do domu se zase vrať!

OIDIPÚS

Musím poslouchat, ač nerad.

KREÓN

Všechno má svůj pravý čas.

OIDIPÚS

Půjdu, ale víš, oč žádám!

KREÓN

Mluv, a budu vědět vše.

OIDIPÚS

1575 Máš z vlasti vyhnat mne!

KREÓN

Na mně chceš, co bůh má dát!

OIDIPÚS

Vždyť jsem odporný všem bohům!

KREÓN

Pak snad splní prosbu tvou.

OIDIPÚS

Slibuješ?

KREÓN

1580 Co v mysli nemám,
o tom slepě nemluvím.

OIDIPÚS

Tedy odveď mne již odtud!

KREÓN

Pojď už, ale děti nech!

OIDIPÚS

Ne, ach, ty mi neodnímej!

KREÓN

1585 Nechtěj splněno mít vše!
Vždyť i štěstí naplněné
zradilo tě v životě!

OIDIPÚS

1590 Občané mé vlasti thébské,
hledte, zde je Oidipús,
který hádanky znal luštit,
nejmocnějším mužem byl,
k jehož štěstí kdekdo v obci
vzhlížel zrakem závistným:
ejhle, v jakou propast hrůzy
srazila jej sudba zlá!

1595 Proto tvora smrtelného,
který ještě hledí vstříc
poslednímu dni své sudby
neblahoslav nikdo dřív,
pokud nedosáhne cíle
1600 života, zlem nedotčen!

Odcházej!

PIETISTICKÁ VERZE

○
(otec)

Obec
(dět)

Bolivar
↓ (m)
Teiresias

↓
publikan
(otec)

○
(syn)

obec
(otec)

Sofoklés, Tragédie. Z komentovaných řeckých originálů Sophoclis tragoediae, vydaných nakladatelstvím Weidmann, Berlín 1891—1909, a The Fragments of Sophocles I—III (ed. A. C. Pearson), vydaných University Press, Cambridge 1917, přeložili Ferdinand Stiebitz (Antigonu, Élektro, Krále Oidipa a Sklídiče), Václav Dědina (Oidipa na Kolónu, Filoktéta, Tráchiňanky a Ajanta) a Radislav Hošek (Zlomky). Předmluvu napsal Bořivoj Borecký. Úvody k tragédiím, poznámkami a seznamem vlastních jmen opatřili překladatelé. Recenzoval prof. dr. Radislav Hošek. Obálku, vazbu a grafickou úpravu navrhl Leo Novotný. První souborné vydání. Praha 1975. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 3835. publikaci. Odpovědná redaktorka Ilja Hajná. Technická redaktorka Jaroslava Lorenzová. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. AA 24,69, VA 26,53. Náklad 31.750. Tematická skupina 13/32. Cena brož. výt. 35,80 Kčs, váz. výt. 41,— Kčs. 73/605-22-8.5

Kčs 41,—